

Практична медіаграмотність: декілька нових кроків

Яким чином пов'язані поняття «свобода слова» і «медіаграмотність»? Якими нині є підходи до медіаосвіти в Україні та світі? На ці та багато інших актуальних запитань щодо медіаграмотності можна було отримати відповіді на семінарі «Практична медіаграмотність», який провела наприкінці травня цього року Академія Української Преси спільно з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Захід відбувся в Державній бібліотеці України для юнацтва та зібрав медіапедагогів із навчальних закладів і освітніх установ різних рівнів, бібліотекарів, журналістів, представників програм «Бібліоміст» і «У-Медіа Інтерньюз-Нетворк», засобів масової інформації, у т. ч. журналу «Шкільний бібліотечно-інформаційний центр». Особливістю семінару було поєднання зусиль медіаосвітян із бібліотечною спільнотою, що набуває надзвичайно важливого значення при акцентуванні уваги на формуванні медіакультури, медіа- та інформаційної грамотності.

Роботу семінару розпочав *Валерій Іванов*, президент Академії Української Преси, д-р філол. наук. Він окреслив основні напрями діяльності Академії щодо освіти журналістів, видання навчальної літератури, моніторингу контенту провідних медіа України. Водночас Валерій Іванов зауважив, що, незважаючи на всі ці зусилля, журналісти, переважно свідомо, продовжують маніпулювати громадською думкою. Саме тому впровадження медіаосвіти та медіаграмотності є нагальним питанням. Президент Академії Української Преси підкреслив, що сьогодні вже недостатньо мати лише орієнтири в цій роботі — медіапедагоги повинні володіти конкретними інструментами для викладання курсу медіаграмотності: підручниками, планами-конспектами уроків, інтерактивними іграми тощо.

Див. додатки 1-2 : Аудіозапис виступу Валерія Іванова наведено на компакт-диску

Цей меседж підтримав і *Віктор Мележик*, завідувач сектора післядипломної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України. Він повідомив учасникам семінару, що сьогодні МОН України вирішує питання впровадження медіаосвіти в навчальних закладах всіх рівнів — від дошкільної освіти до вищої школи, — а також у закладах післядипломної педагогічної освіти. Цілком зрозуміло, що це завдання зумовлює потребу в розробленні відповідних навчальних програм і різноманітних навчально-методичних матеріалів. Віктор Мележик зауважив, що наразі Інститут інноваційних технологій і змісту освіти завершує розроблення програм для закладів післядипломної педагогічної освіти, вищих навчальних закладів педагогічного профілю, загальноосвітніх навчальних закладів. Сьогодні вже впроваджено в навчальний процес програму з медіаграмотності для основної школи. Завершено роботу над програмою для початкової школи «Сходинки до медіаосвіти» для учнів 2–4-х класів,

особливістю якої є те, що в ній визначено шляхи її реалізації у варіативній частині як інтегровано, так і вивченням окремих курсів.

Див. :
додаток 3 : *Аудіозапис виступу Віктора Мележика наведено на компакт-диску*

Про практики бібліотек щодо формування інформаційної культури школярів, зокрема бібліотечно-інформаційного орієнтування учнів різних вікових категорій, розповіла Анна Бардашевська, директор Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки. Вона зазначила, що над розробленням нових програм з інформаційної культури бібліотека працює вже давно. Однак після впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти стало зрозуміло, що бібліотеки мають активніше долучатися до формування медіа- та інформаційної грамотності. Тож Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки спільно з обласним і міським управліннями освіти, Херсонською академією неперервної педагогічної освіти, шкільними та публічними бібліотеками міста розпочали роботу над єдиним інформаційним ресурсом «Бібліотечні медіауроки» (для 1–3-х класів). Нині розроблено таких уроків/занять уже 80. Вони відрізняються від попередніх розробок тим, що є медійно насиченими, відповідають вимогам освітніх стандартів і нових навчальних програм. Кожен із уроків містить сценарій, поради фахівцю, який працюватиме з дітьми, аудіо- та відеофайли, слайд-презентації, ігрові та домашні завдання, розробки фізкультхвилинок для учнів молодших класів. Ознайомитися з уроками можна в розділі «Медіаосвіта» на сайті Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки (<http://www.library.kherson.ua/lw/>).

Див. :
додаток 4 : *Аудіозапис виступу Анни Бардашевської наведено на компакт-диску*

Психолого-педагогічним аспектам комунікації присвятила свій виступ Тетяна Іванова, старший науковий співробітник Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, д-р пед. наук. Вона зазначила, що сьогодні вплив засобів масової інформації на суспільні та особисті думки є величезним і не завжди позитивним. Саме тому медіапедагоги повинні розуміти фізіологічні та психологічні аспекти сприйняття інформації, знати, як і чому інформація впливає на реципієнта. На підтвердження своїх слів Тетяна Іванова провела невеличкий тренінг, що продемонстрував, як легко можна маніпулювати людьми та змушувати їх змінити свою думку завдяки медіа.

Див. :
додаток 5 : *Аудіозапис виступу Тетяни Іванової наведено на компакт-диску*

До скарбнички медіапедагога

У рамках семінару «Практична медіаграмотність» Академія Української Преси презентувала два нових інформаційних продукти для медіапедагогів.

Підручник «Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі» американських медіапедагогів Сідні Шейбе та Фейз Рогоу представив учасникам семінару Сергій Дьома, менеджер з розвитку Академії Української Преси, перекладач. Він зауважив, що на початку роботи над виданням підручника перекладачі та редактори навіть не уявляли, наскільки ця книжка буде важливою зараз — в умовах інформаційної війни, коли стало зрозуміло, що потрібно кардинально змінювати підходи до медіаосвіти.

Презентуючи видання, Сергій Дьома зазначив, що емпіричною основою для підручника стали напрацювання американського проекту з медіаосві-

ти Look Sharp. Підручник складається з 9-ти розділів. Перші три — теоретичні — розкривають поняття медіаграмотності та її головні принципи. У решті розділів ідеться про застосування цих принципів у педагогічній практиці, загальні підходи до навчання медіаграмотності, інтеграцію медіаосвіти в різні предмети шкільної програми — літературу, природничі науки, математику, мистецтво, фізичне виховання. Крім того, підручник уміщує багато практичного матеріалу, приміром такого, як алгоритм аналізу медіамеседжів для школярів.¹

Кожен охочий може отримати цей підручник безкоштовно на семінарах Академії Української Преси або придбати за символічну плату² на веб-сайті Академії. Передмова та вступне слово до видання представлено у вільному доступі на сайті (<http://www.aup.com.ua/?cat=editions&subcat=library>).

Див. додаток 6: Аудіозапис виступу Сергія Дьоми наведено на компакт-диску

Оксана Волошенюк, директор Академії Української Преси, і Юлія Гуза, редактор порталу «Медіаосвіта і медіаграмотність» презентували першу в Україні навчальну гру з медіаосвіти «Медіазнайко», розраховану на дітей віком 15–17-ти років.

Розробником гри є Центр медіаініціатив Вірменії в партнерстві з неурядовою організацією «Інтерньюз» (США). Підготовку української версії, адаптованої до вітчизняних реалій, здійснила команда Академії Української Преси завдяки підтримці програми «Бібліоміст».

За словами доповідачів, суть навчальної гри полягає в тому, щоб у цікавій і привабливій формі перевірити знання учнів, отримані ними під час уроків із медіаграмотності. Для цього дітям потрібно подолати 9 рівнів/етапів, завдання яких передбачають не лише демонстрацію суто теоретичних знань, а й надають учням можливість стати журналістом, режисером телепрограми, автором сайту, редактором газети тощо.

Оксана Волошенюк підкреслила, що гра «Медіаграмотність» тількино запущена, тому не всі розділи в ній поки що працюють. Остаточна версія гри буде готова в серпні цього року. Тож у медіапедагогів ще є час ознайомитися з нею на сайті Академії Української Преси та надіслати свої зауваги й поради щодо вдосконалення змісту чи формулювання запитань.³

Наостанок Ярослава Титаренко, координатор проектів Програми «Бібліоміст», привітала Академію Української Преси та проект «Медіазнайко» з перемогою в конкурсі проектів співпраці неурядових організацій із бібліотеками, який було проведено Радою міжнародних наукових досліджень і обмінів (IREX). Вона відзначила, що загалом співробітництво Програми «Бібліоміст» з Академією Української Преси дало можливість реалізувати в різних регіонах держави низку цікавих, різнопланових проектів. З результатами роботи цих проектів можна буде ознайомитися на сайті: <http://www.bibliomist.org/ua/>.

Валентина Здановська,
заступник головного редактора
журналу «Шкільний бібліотечно-інформаційний центр»

¹ Детальніше про підручник див. статтю: Волошенюк, О. Критичне мислення у мультимедійному світі: досвід Національної асоціації освіти з медіаграмотності (США) (с. 34–37).

² Вартість підручника «Медіаграмотність» (АУП, 2014) — 40 грн.

³ Ознайомитись з грою можна на сайті: <http://www.aup.com.ua/Game/>.